

han henviste til, hvorledes han selv og det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) i sin Tid havde svaret, at det var et Spørgsmaal, der maatte afgøres i Statsraadet. Den højtærede Konseilspræsident svarede derpaa, at det var ganske rigtigt, at Sagen skulde afgøres i Statsraadet, men ikke desto mindre var Konseilspræsidenten Politiker, og som saadan havde han en bestemt Anskuelse om dette som om alle andre større politiske Spørgsmaal, hans Opgave maatte være som Chef for et Ministerium at føre de Anskuelser frem til Sejr, han vedkendte sig som Politiker. Jeg tror, det er fuldstændig korrekt, hvad den højtærede Konseilspræsident gjorde gældende, jeg deler disse Betragtninger fuldt ud.

Men netop derfor vender jeg mig til den anden Side af Sagen. Ved Finanslovens første Behandling faldt der Udtalelser saavel fra den højtærede Konseilspræsident som fra den højtærede Konseilsminister, der maatte gøre det Indtryk paa Tinget, at Regeringen havde til Hensigt at gennemføre Forsvarslovene. Det var først under tredie Behandling af Finansloven, at det store Omslag foregik. Der blev ved den samme Lejlighed udtalt, at det var Regeringens Agt ikke at optage nogen Forfatningskamp, før de nuværende Forhold vare væsentlig ændrede. Hvad der er foregaaet ved de Forhandlinger, der ere førte, da det nuværende Ministerium blev dannet, ved jeg ikke. Men man har jo Lov til at tænke sig det samme, som blev gjort gældende af Finansministeren, at naar Ministrene ikke ved første Behandling af Finanslovsforslaget gav os klar og ren Besked, var det, fordi vi ikke havde spurgt. Dertil vil jeg sige, at der er Ting, om hvilke man ikke behøver at spørge, men som alligevel skulle forklares. Jeg har altsaa Lov til at gaa ud fra, at den Gang, det nuværende Ministerium blev dannet, have Konseilspræsidenten og Medlemmer af Ministeriet, efter hvad vi nu have hørt, haft den bestemte Hensigt at ville opløse Folketinget og søge at skaffe sig et Flertal for at omstyrte de Forsvarslove, der vare vedtagne, og hvis Gennemførelse var paabegyndt. Vil den højtærede Konseilspræsident dertil sige: Der blev ikke den Gang spurgt, og derfor havde vi ikke Lejlighed til at udtale os om dette, spørger jeg nu: Vil den højtærede Konseilspræsident lige overfor Spørgsmaalet om Juni-Grundloven gøre det samme gældende? Vil den højtærede Konseilspræsident sige: Der blev ikke spurgt, da

jeg skulde danne Ministeriet, om det var min Hensigt, naar jeg fik dannet Ministeriet, at gøre Skridt for at generhverve Grundloven, og derfor svarede jeg ikke. Jeg spørger, og jeg overlader Konseilspræsidenten, om han finder Anledning til at svare. Der er Anledning til at fremsætte dette Spørgsmaal, thi enhver vil indrømme, at den Logik, der er anvendt af Finansministeren, at naar man ikke har spurgt, har man heller ikke Lov til at vente et Svar, ogsaa er fulgt ved Dannelsen af Ministeriet. Det er altsaa et Spørgsmaal af den største Betydning.

Det er oftere blevet sagt, ogsaa af den højtærede Konseilspræsident, at det var Ulykken i 1864, der førte til Grundlovsændringen i 1866. Det er ikke rigtigt. Saaledes kan man ikke forklare det, der skete i 1866. Vi have nok faaet en Beskrivelse af Danmark under Juni-Grundloven indtil 1864, men en Beskrivelse af den Forfatningskamp, der senere blev ført, have vi endnu ikke faaet. Gaar man tilbage og undersøger, hvad der førte til Forandringen i 1866, er det uimodsigeligt, at det var Erfaringerne under Juni-Grundloven. Og det var heller ikke udelukkende Godsejerne, den privilegerede Klasse, som den højtærede Konseilspræsident talte om, der gik med til at foretage denne Forandring, men mange af dem, der i deres unge Aar havde staaet som Frihedens bedste Forkæmpere paa en Tid, hvor der var Fare ved Kampen, og havde været med til at indføre Juni-Grundloven, vare ad Erfaringens Vej komne til den Overbevisning, at der maatte skabes andre Kauteler til at værne om de konservative Interesser, end der fandtes i Juni-Grundlovens Landsting. Naar det ærede Medlem fra Holbæk (Rode) talte saa stærkt for Juni-Grundloven og ivrede mod det, der skete i 1866, maatte han sidst af alle glemme, at en af de ædlest og dygtigste Forkæmpere, vi have haft for Friheden, hans Bedstefader, Orla Lehmann, var med til i 1866 paa Grundlag af sine Erfaringer at ændre Landstingets Sammensætning. Man maa ogsaa erindre, at man ikke uden videre kan faa Juni-Grundloven igen. Den var forandret ved Fællesforfatningerne, saa at en Del af de Friheder, vi havde faaet i Juni-Grundloven, var gaaet over i November-Forfatningen. Jeg vil ikke netop sige, at de Forandringer, man den Gang traf for at værne de konservative Interesser, vare de bedste. Det er et andet Spørgsmaal. Men det berører ikke, at det afgørende var, at Erfaringerne fra